

Wytyczne dla podmiotów audytujących projekty badawczo-rozwojowe

Wstęp

Zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, projekt, w którym wartość dofinansowania przekracza 2 mln zł, podlega obowiązkowemu audytowi zewnętrznemu.

W umowie o dofinansowanie projektu próg ten może ulec dalszemu obniżeniu zgodnie z regulacjami programu.

Zakres audytu zewnętrznego reguluje rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie przeprowadzania audytu zewnętrznego wydatkowania środków finansowych na naukę.

Część finansowa audytu zgodnie z treścią rozporządzenia obejmuje w szczególności:

- poprawność księgowania wydatków poniesionych w ramach realizowanego projektu, ich zasadność, sposób udokumentowania i wyodrębnienie w ewidencji księgowej
- płatności wydatków związanych z projektem.

Audyt należy przeprowadzić zgodnie z postanowieniami ww. rozporządzenia.

Niniejszy dokument zawiera rekomendacje NCBR wyłącznie w odniesieniu do części finansowej audytu.

§ 1. Podstawa prawna

- 1.1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2010 r. Nr 96, poz. 615 z późn. zm.)
- 1.2. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 96 poz. 616 z późn. zm.)
- 1.3. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie przeprowadzania audytu zewnętrznego wydatkowania środków finansowych na naukę (Dz. U. 2011 nr 207 poz. 1237)

§ 2. Zakres audytu zewnętrznego w części finansowej

Sprawozdanie z audytu stanowi przede wszystkim ocenę kwalifikowalności wydatków w projekcie.

W związku z powyższym **zaleca się aby audyt** wydatkowania środków finansowych na naukę **obejmował w szczególności :**

- weryfikację kwalifikowalności poniesionych kosztów i sposobu ich dokumentowania, w tym m.in.:
 - weryfikację, na podstawie reprezentatywnej próby, oryginałów dowodów księgowych dokumentujących zdarzenia dotyczące realizacji zadania/projektu (w okresie objętym audytem), w tym weryfikację opisu dowodów księgowych (klauzul), zgodnie z warunkami umowy; dobór próby powinien być oparty na metodach statystycznych,

Opracował: DF-SFPB+R

- ocenę prawidłowości i wiarygodności poniesionych kosztów (w tym m.in. czy zostały faktycznie poniesione, czy są zasadne, czy są związane z realizacją zadania/projektu, czy zostały poniesione w terminie realizacji zadania/projektu zgodnie z zasadą efektywności i racjonalności);
- sprawdzenie poprawności zakupu towarów i usług pod kątem stosowania ustawy PZP lub, dla podmiotów zwolnionych z jej stosowania, zachowania zasady konkurencyjności, przejrzystości i jawności, w tym również z ustalonymi przez podmiot dokonujący zakupu zasadami i praktykami;
- sprawdzenie, czy w przypadku zakupu towarów lub usług od podmiotów powiązanych z wykonawcą osobowo lub kapitałowo wykonawca posiadał stosowną zgodę NCBR (jeśli dotyczy);
- sprawdzenie wniesienia przez wykonawcę wkładu własnego, zgodnie z warunkami wskazanymi w umowie;
- sprawdzenie zakupionych środków trwałych i środków trwałych w budowie w ramach projektu oraz weryfikacja odpisów amortyzacyjnych; sprawdzenie występowania podwójnego finansowania kosztów; sprawdzenie statusu podatkowego wykonawcy (w szczególności w zakresie podatku VAT); analizę poprawności dokumentowania poniesionych kosztów:
- sprawdzenie, czy wykonawca stosuje odrębny kod księgowy umożliwiający łatwą identyfikację operacji współfinansowanych ze środków programu;
- sprawdzenie kompletności i poprawności posiadanej przez wykonawcę oryginalnej dokumentacji związanej z realizacją umowy o dofinansowanie:
 - ✓ dla dostaw, usług: dokumenty związane z wyborem wykonawcy dostaw usług: umowy dotyczące realizacji zamówień, faktury, rachunki lub inne dokumenty księgowe o równoważnej wartości dowodowej potwierdzające dokonanie zakupów, protokoły odbioru wykonanych prac oraz dowody uregulowania zobowiązań finansowych wynikających z dokonania zakupów,
 - ✓ dla kosztów osobowych i bezosobowych: dokumenty potwierdzające poniesienie tych kosztów na rzecz osób zatrudnionych do realizacji projektu (płaca brutto lub jej część proporcjonalna do zaangażowania danej osoby na rzecz projektu, z jej wszystkimi kwalifikującymi się do refundacji składowymi) oraz dowodami płatności,
- weryfikację prawidłowości oryginalnych dokumentów księgowych potwierdzających poniesione koszty pod względem:
 - ✓ formalnym (data wystawienia, właściwy odbiorca/wystawca dokumentu, kwota usługi/dostawy, netto/brutto/słownie, sposób płatności, NIP, podpisy, opis kosztu na odwrocie dokumentu umożliwiający powiązanie kosztu z projektem);
 - ✓ merytorycznym (czy dokumentowany koszt odpowiada danym umieszczonym we wniosku lub załącznikach do wniosku);
- weryfikację czy w wykazanych we wniosku kosztach bezpośrednich zostały ujęte koszty ogólne rozliczane metodą ryczałtową (dotyczy kosztów ogólnych rozliczanych metodą ryczałtową),
- weryfikację merytoryczną projektu w zakresie:
 - ✓ zgodności wykonanych działań z opisem projektu i harmonogramem rzeczowo-finansowym,
 - ✓ adekwatności ponoszonych kosztów w stosunku do zadań zrealizowanych w ramach projektu i osiągniętych wskaźników,
 - ✓ rzeczywistej realizacji projektu poprzez oględziny miejsca i przedmiotu projektu (postęp rzeczowy).

§ 3. Zasady doboru próby w części finansowej

NCBR rekomenduje aby audyt projektu w części finansowej przeprowadzić na reprezentatywnej próbie dokumentów, wybranej z zastosowaniem metod statystycznych.

W każdym projekcie w każdej z kategorii NCBR rekomenduje minimalną liczbę dokumentów, które muszą zostać zweryfikowane (patrz tabela poniżej). Jeżeli w wyniku zastosowanej metody doboru próby wybrana liczba dokumentów do weryfikacji jest niższa niż wartości minimalne podane w tabeli poniżej, NCBR rekomenduje przyjęcie wartości próby podane w tabeli.

Weryfikacji na podstawie próby podlegają koszty ze wszystkich kategorii każdego wniosku o płatność. W przypadku, gdy projekt realizowany jest przez konsorcjum, koszty poniesione przez każdego z konsorcjantów należy traktować jako odrębną całość i dobrać próbę oddzielnie dla każdego z nich.

Do weryfikacji powinny być wybierane w pierwszej kolejności dokumenty potwierdzające koszty o wysokiej wartości (od największej wartości aż do wyczerpania ustalonego poziomu próby).

W przypadku gdy wydatki niekwalifikowane w poddanej weryfikacji próbie dokumentów potwierdzających poniesione koszty przekroczą 10%, próbę należy rozszerzyć o kolejne 10 punktów procentowych. Jeżeli po zwiększeniu próby poziom nieprawidłowości ponownie przekroczy 10% próbę dokumentów należy zwiększyć do 100%.

Rekomendowana wielkość próby odnosi się do liczby dokumentów.

Informacja o liczbie dokumentów składających się na wielkość próby w zależności od kategorii kosztów:

Nazwa kategorii	Próba
Koszty kategorii W, w tym wynagrodzenia wraz z pozapłacowymi kosztami pracy, w tym składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu objętego wsparciem (personel badawczo-naukowy, techniczny i pomocniczy); lista pracowników rozliczanych w projekcie, rodzaj umowy	Min 10%
Koszty kategorii A – zakup aparatury naukowo – badawczej, amortyzacja środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz koszty wynajmu aparatury, w niezbędnym zakresie i w czasie, w jakim są one wykorzystywane do realizacji projektu;	100%
Koszty kategorii G	Min 10%
Koszty kategorii E – zakup usług obcych	Min 50%
Koszty kat Op	Min 10%
Wniesiony wkład rzeczowy - niepieniężny wraz z dokumentacją potwierdzającą wartość wkładu niezależnie od kategorii, w której został sprawozdany	100%

§ 4. Sprawozdanie z audytu zewnętrznego w części finansowej

Sprawozdanie z audytu zewnętrznego powinno zawierać wszystkie elementy określone w § 14.1 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie przeprowadzania audytu zewnętrznego wydatkowania środków finansowych na naukę*.

NCBR rekomenduje aby w części finansowej raport zawierał w szczególności:

- Odpowiedzi na pytania zamknięte odnoszące się do sposobu dokumentowania i ewidencjonowania przez Wykonawcę wydatków poniesionych na realizację projektu:
 - ✓ Czy dowody księgowe potwierdzające wydatki zostały opisane w sposób umożliwiający ich jednoznaczne przypisanie do kosztów projektu?
 - ✓ Czy wydatki, rozliczone we wnioskach o płatność, zostały przypisane do właściwych kategorii kosztów zgodnie z planem rzeczowo-finansowym projektu?
 - ✓ Czy przedstawione przez Wykonawcę dokumenty spełniające warunki formalne dokumentu księgowego?
- Analizę prawidłowości rozliczenia przekazanego finansowania i kwalifikowalności kosztów:
 - ✓ Czy Wykonawca posiada kompletną dokumentację potwierdzającą poniesienie kosztu?
 - ✓ Czy Wykonawca prowadzi wyodrębnioną ewidencję kosztów w projekcie zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości lub w inny sposób umożliwiający identyfikację operacji księgowych i bankowych dotyczących projektu?
 - ✓ Czy kwoty zaewidencjonowane w systemie finansowo-księgowym na koncie kosztowym Wykonawcy, na ostatni dzień okresu rozliczeniowego objętego wnioskiem o płatność, są zgodne z kwotami poniesionymi na realizację projektu wskazanymi we wniosku o płatność?
 - ✓ Czy na podstawie oględzin można potwierdzić zgodność stanu środków trwałych i środków trwałych w budowie z wykazanymi we wniosku o płatność?
 - ✓ Czy w projekcie w którym VAT stanowi koszt kwalifikowany Wykonawca nie miał prawnej możliwości odzyskania tego podatku?
 - ✓ Czy Wykonawca wniósł wkład własny rzeczowy zgodnie z warunkami wskazanymi w Umowie o wykonanie i finansowanie projektu oraz wartościami zadeklarowanymi we wniosku o płatność?
 - ✓ Czy koszty zostały poniesione w terminach realizacji projektu wskazanych w Umowie o wykonanie i dofinansowanie projektu?
 - ✓ Czy koszty są niezbędne do zrealizowania celów projektu, tj. zostały poniesione zgodnie katalogiem kosztów kwalifikowalnych oraz kosztorysem projektu, stanowiącym załącznik do Umowy o wykonanie i dofinansowanie projektu? Czy weryfikowane koszty zostały wykazane w projekcie jednokrotnie?
 - ✓ Czy wszystkie koszty wykazane w kategoriach W, A, G, E, Op dotyczą kosztów bezpośrednich, nie pokrywanych ryczałtem kosztów ogólnych?
 - ✓ Czy zakupy towarów i usług w projekcie zostały dokonane zgodnie z przepisami ustawy PZP lub, dla podmiotów zwolnionych z jej stosowania, z zachowaniem zasady konkurencyjności, przejrzystości i jawności, w tym również z ustalonymi przez podmiot dokonujący zakupu zasadami i praktykami?
 - ✓ Czy zakupu towarów lub usług dokonano od podmiotów niepowiązanych z Wykonawcą osobowo lub kapitałowo? (w przypadku odpowiedzi NIE proszę o uzupełnienie w polu UWAGI informacji czy Wykonawca dokonał zakupu zgodnie z postanowieniami umowy)
- Wskazanie wysokości kwot do zwrotu lub pomniejszających rozliczenie dofinansowania w związku z wystąpieniem nieprawidłowości w rozliczaniu dofinansowania